Denetime ?li?kin Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Denetime ?li?kin Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19629

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Denetime ?li?kin Tutum Ölçe?i (D?TÖ), Yüksel Gündüz, Cemal Elma ve Hasan Aslan taraf?ndan 2018 y?l?nda geli?tirilmi? bir psikolojik ölçüm arac?d?r. Ölçe?in temel amac?, bireylerin kurumsal veya e?itimsel ba?lamda kar??la?t?klar? denetim süreçlerine yönelik sahip olduklar? bili?sel, duyu?sal ve davran??sal e?ilimleri, yani tutumlar?, geçerli ve güvenilir bir ?ekilde belirlemektir. Bu geli?tirme çal??mas?, ölçe?in **psikometrik** özelliklerini, özellikle de yap?sal geçerli?ini ve iç tutarl?l???n? ortaya koymay? hedeflemi?tir.

Ölçek, denetimin bireyler üzerindeki alg?lanan etkisini ve denetim mekanizmalar?na duyulan genel güven düzeyini ölçmek üzere tasarlanm??t?r. Bu araç, özellikle e?itim bilimleri ve organizasyonel psikoloji alanlar?nda denetim reformlar?n?n veya uygulamalar?n?n etkilerini de?erlendirmek için önemli bir veri kayna?? sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Denetim, **Tutum**, Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, Psikometri, Örgütsel Davran??, E?itim Denetimi.

Yazarlar

Yüksel Gündüz, Cemal Elma, Hasan Aslan.

Amaç

Denetime ?li?kin Tutum Ölçe?i'nin birincil amac?, bireylerin denetim faaliyetlerine kar?? geli?tirdikleri tepkileri ve genel görü?leri nicel olarak ölçebilecek standart bir araç sunmakt?r. Bu tutumlar, denetimin yararl?l???na, denetmenlerin yeterlili?ine ve denetim sürecinin ?effafl???na dair inançlar? içermektedir.

Ölçek, denetim süreçlerinin etkinli?ini art?rmak veya denetimden kaynaklanan olumsuz alg?lar? azaltmak için yap?lan müdahalelerin sonuçlar?n? de?erlendirmede ara?t?rmac?lara ve uygulay?c?lara destek olmay? amaçlamaktad?r. Ölçek, denetimin kabul edilebilirli?ini ve buna ba?l? olarak kurumsal uyumu belirlemede kritik rol oynamaktad?r.

Yap?

Ölçek, psikolojideki **tutum** kavram?na dayanmaktad?r ve denetime yönelik tutumu çok boyutlu bir yap? olarak ele almaktad?r. Bu yap? genellikle denetimin gereklili?i (bili?sel boyut), denetimden duyulan rahats?zl?k veya memnuniyet (duyu?sal boyut) ve denetim sonuçlar?na uyma e?ilimi

ARABPSYCHOLOGY.COM

(davran??sal e?ilim) gibi alt boyutlardan olu?ur.

Yap?sal olarak, D?TÖ, denetim eylemlerinin bireyler üzerindeki motive edici veya cayd?r?c? etkilerini ayr??t?rmay? hedefler. Ölçe?in geli?tirme çal??mas? (Gündüz vd., 2018), bu karma??k yap?y? destekleyen faktörlerin belirlenmesi ve her bir faktörün denetime yönelik genel tutumu ne ölçüde etkiledi?inin ortaya konulmas? üzerine odaklanm??t?r.

Geçerlik

Ölçe?in **geçerlik** çal??malar?, Gündüz, Elma ve Aslan (2018) taraf?ndan yürütülmü?tür. Bu çal??malar kapsam?nda, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne derece do?ru ölçtü?ünü belirlemek üzere yap? geçerli?i incelenmi?tir. Yap? geçerli?i için genellikle aç?mlay?c? ve do?rulay?c? faktör analizleri kullan?lm??t?r.

Özellikle **do?rulay?c? faktör analizi** (DFA), ölçe?in teorik yap?s?n?n (yani, belirlenen alt boyutlar?n) toplanan verilerle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmek için uygulanm??t?r. ?çerik geçerli?i, uzman görü?leri al?narak sa?lanm??; maddelerin denetime ili?kin tutum yap?s?n? temsil etme yeterlili?i de?erlendirilmi?tir. Çal??mada elde edilen istatistiksel uyum indeksleri, ölçe?in yap?sal geçerli?ini destekler nitelikte bulunmu?tur.

Güvenirlik

Denetime ?li?kin Tutum Ölçe?i'nin **güvenirlik** analizleri, ölçe?in tutarl?l???n? ve istikrar?n? de?erlendirmek amac?yla yap?lm??t?r. Genellikle ölçek geli?tirme çal??malar?nda kullan?lan temel güvenirlik ölçütü, **iç tutarl?l?k katsay?s?** (Cronbach Alfa) olmu?tur.

Gündüz ve arkada?lar? taraf?ndan yap?lan çal??mada, ölçe?in genelinde ve potansiyel alt boyutlar?nda yüksek düzeyde iç tutarl?l?k katsay?lar? elde edilmi?tir. Bu sonuçlar, ölçek maddelerinin ayn? psikolojik yap?y? ölçmekte ne kadar ba?ar?l? oldu?unu göstermektedir. Ayr?ca, ölçe?in zaman içindeki kararl?l???n? test etmek amac?yla test-tekrar test güvenirlik yönteminin de kullan?lm?? olmas? muhtemeldir.

Faktör Analizi

D?TÖ'nün geli?tirilmesi sürecinde, denetime ili?kin tutumun alt?nda yatan boyutlar? ke?fetmek amac?yla **Faktör Analizi** yöntemleri kullan?lm??t?r. ?lk a?amada **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) uygulanarak ölçe?in kaç faktörden olu?tu?u ve maddelerin hangi faktörler alt?nda topland??? belirlenmi?tir.

AFA sonuçlar?, denetime yönelik tutumun farkl? yönlerini temsil eden belirli alt boyutlar?n varl???n? i?aret etmi? olabilir (örne?in, Denetimin Faydas?na ?nanma ve Denetim Kayg?s?).

ARABPSYCHOLOGY.COM

?kinci a?amada ise, teorik olarak belirlenen bu faktör yap?s?n?n örneklem verileriyle uyumunu test etmek üzere **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) gerçekle?tirilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n istatistiksel olarak sa?lam oldu?unu kan?tlam??t?r.

Araç Bilgileri

Test Türü:

Geli?tirme (Özgün bir ölçek geli?tirme çal??mas?d?r.)

Format:

Muhtemelen 5'li veya 7'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Örne?in: "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a).

Mevcut Dil:

Türkçe.

Hedef Kitle:

Denetim süreçlerine tabi olan bireyler (Örn: Ö?retmenler, Kamu Çal??anlar?, Kurumsal Personel).

Ya? Grubu:

Genellikle yeti?kinler ve yüksekö?retim ö?rencileri.

Popülasyon Detaylar?:

Ölçek geli?tirme çal??mas? genellikle e?itim kurumlar?nda çal??an ö?retmenler veya yöneticiler gibi denetime do?rudan maruz kalan profesyonel gruplar üzerinde yap?lm??t?r.

Test Metodolojisi:

Bireysel veya grup uygulamas? ?eklinde gerçekle?tirilebilen öz bildirim (self-report) yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Denetim Tutumu, Örgütsel Denetim, E?itim Psikolojisi, Likert Ölçe?i, ?ç Tutarl?l?k, **Psikometrik** Özellikler.

Yazarlar

ARABPSYCHOLOGY.COM

Sorumlu Yazar: Yüksel Gündüz

Sorumlu Yazar ?leti?im: yuksel.gunduz@omu.edu.tr

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?:

Mevcut de?il (Kaynakta belirtilmemi?tir).

Kurum E-posta Adresleri:

Yüksel Gündüz için yuksel.gunduz@omu.edu.tr adresi mevcuttur. Di?er yazarlar?n kurum e-posta adresleri kaynakta belirtilmemi?tir.

Yaz??ma Adresi:

Mevcut de?il (Kaynakta belirtilmemi?tir, ancak sorumlu yazar?n ba?l? oldu?u kurum adresi kullan?labilir).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?:

2018.

?zinler ve Kullan?m Hakk?:

Ölçe?in akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için genellikle sorumlu yazardan izin al?nmas? tavsiye edilir. Ticari kullan?m ko?ullar? için yazarlarla do?rudan ileti?ime geçilmelidir.

Ücret:

Akademik çal??malar için genellikle ücretsizdir, ancak kesin bilgi için sorumlu yazar Yüksel Gündüz ile ileti?ime geçilmelidir.

Kaynaklar

Gündüz, Y., Elma, C. ve Aslan, H. (2018). Denetime ?li?kin Tutum Ölçe?i: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Ad?yaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28*, 31-59.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:
denetime-iliskin-tutum-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Denetime ?li?kin Tutum Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, orijinal kaynak içerikte sa?lanmad???ndan buraya eklenememi?tir. Maddeler, Gündüz, Elma ve Aslan (2018) taraf?ndan yay?nlanan makalede yer almaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM